

Xhemile Saliu, MA

UDC:
28:316.662-055.2

POZITA E GRUAS NË KUR'ANIN FAMËLARTË

ПОЛОЖБАТА НА ЖЕНАТА ВО СВЕТИОТ КУРАН

POSITION OF WOMEN IN HOLY QURAN

ABSTRACT

Throughout the human history prior to Islam, women have been victimized and made to suffer too much. They endured unbearable deprivation, sorrow and oppression in all past civilizations. In other words, they were treated as if they were not human beings. The Greeks said in regards to women: She is like a poisonous tree and she is evil emanated from Satan. She may be sold like any merchandise. For the Romans: She does not have a soul. They would torture women by pouring boiling oil on them or dragging them by horses. For the Chinese: She is cursed water that washes away good fortune. A Chinese man would have the right to bury his wife alive. If a man were to die, his wife would be passed on as inheritance. For the Indians: A woman is worse than death, hell, and fire. A woman didn't have the right to live after her husband's death. Therefore, she had to be burned along with his corpse. For the Persians: It is permissible to marry any of the female relatives without exception (incest). A Persian husband could command his wife to die. The Jews said: A woman is a curse because she is the cause of sin and temptation. She is impure during her menses. It is permissible for her father to sell her. And in Islam, we can find the true liberation for women. So, after this long history of injustice, Allah, the Most Exalted showered His Mercy on humanity by a Religion (Islam) the teaching of which came to change the ugly human history and create a life which humanity had never witnessed before in all its civilizations. So, in this paper, I am going to elaborate women's rights from the Islamic perspective.

ABSTRAKT

Gjatë gjithë historisë njerëzore, para ardhjes së Islamit, gratë janë viktimizuar dhe kanë vuajtur shumë. Ato duruan privime të padurueshme, pikëllime dhe shtypje në të gjitha qytetërimet e kaluara. Me fjalë të tjera, ato u trajtuan si të mos ishin qenie njerëzore. *Grekët* në lidhje me gruan thanë: Ajo është si një pemë helmuese dhe ajo është një e keqe që rrjedh nga Satanai. Për grekët gjithashtu, ajo mund të shitej si mall. *Për romakët*: Ajo nuk kishte shpirt. Ata i torturonin gratë duke derdhur naftë të nxehtë mbi to, ose duke i tërhequr ato zvarrë me kuaj. *Për kinezët*: Ajo është ujë i mallkuar që largon tutje pasurinë. Një burrë kinez ka pasur të drejtë ta varros gruan e tij të gjallë. Në qoftë se një burrë vdiste, gruaja nuk merrej parasysht si trashëgimtare. *Për Indianët*: gruaja është më e keqe se vdekja, ferri dhe zjarri. Ajo nuk kishte të drejtë të jetojë pas vdekjes së bashkëshortit të saj. Andaj, trupi i saj është djegur së bashku me kufomën e bashkëshortit. *Për Persianët*: mashkulli, ka pasur mundësi të martohej me cilën do nga kushërirat e tij, pa përjashtime. Një bashkëshort persian, ka pasur të drejtë të mbys gruan e tij. *Jehudët thanë*: gruaja është një mallkim, sepse ajo është shkak i mëkatit dhe tundimit. Ajo është qenie e papastër. Për jehudët ka qenë e lejuar që babai i vajzës ta shes atë. Dhe në Islam, gjejmë çlirim e vërtetë për gruan. Pra, pas kësaj historie të gjatë të padrejtësisë, Allahu xh.sh., më i Lartësuar i dërgon mëshirën e Tij mbi njerëzimin nëpërmjet një feje (Islamit), mësimet e së cilës erdhën për ta ndryshuar historinë e shëmtuar njerëzore dhe për të krijuar një jetë të cilën njerëzimi nuk e kishte jetuar në të gjitha qytetërimet e mëparshme. Pra, në këtë punim shkencor, kam elaboruar të drejtat e gruas nga këndvështrimi islam.

**1. POZITA E GRUAS, PARA DHE PAS ZBRITJES SË
KUR'ANIT FAMËLARTË DHE MËSIMEVE
PROFETIKE**

S'ka pikë dyshimi se i Madhi Zot krijoi këtë gjithësi prej *Jo* në *Po*. Pra, ekzistencës i parapriu mos ekzistenca. Allahu, krijoi Universin dhe gjithë çfarë ka në te, në qiej, tokë, ujë, çfarë shohim dhe kemi njohuri për të, dhe atë që mbetet jashtë kompetencës e mundësisë së arritjes njerëzore. Allahu xh.sh. me krijimin e Universit përgatiti edhe kushtet e krijimit të njeriut të parë, Ademit a.s. babait të njerëzimit, prej tij edhe nënën e njerëzimit Havanë, për t'i dhënë edhe më domethënie

e vlerë të merituar jetës mbi sipërfaqen e Tokës. Allahu i dhuroi njeriut attribute, cilësi e veçori që nuk ua dhuroi gjallesave tjera, dhe me këtë i besoi edhe mëkëmbësinë mbi sipërfaqen e tokës. Atij i takoi përgjegjësia dhe udhëheqja me jetën individuale, familjare e shoqërore, ngase ai posedon mundësinë reale të organizimit të një rendi shoqëror, ku do të respektoheshin të gjitha të drejtat e njeriut, pavarësisht nga vendi, gjuha, besimi, apo ngjyra e një njeriu. Njeriu, si mashkulli ashtu edhe femra, u krijuan të lirë dhe duhet të jetojnë të lirë, në respekt të vazhdueshëm e të ndërsjellë mes vete. Allahu krijoi njerëzit që ata të njihen e respektohen mes vete. Allahu xh.sh. thotë: ***“O ju njerëz, vërtet Ne ju krijuam juve prej një mashkulli dhe një femre, ju bëmë popuj e fise që të njiheni ndërmjet vete, e s’ka dyshim se te Allahu më i ndershmi ndër ju është ai që më tepër është ruajtur (nga të këqijat), e Allahu është shumë i dijshtëm dhe hollësisht i njohur për çdo gjë”***.¹ Allahu xh.sh. krijoi fise e kombe të ndryshme që ata të njihen, respektohen e çmohen mes vete. Të gjithë njerëzit i krijoi të barabartë pa asnjë dallim, si në shpërblim ashtu edhe në ndëshkim. Allahu xh.sh. thotë: ***“(Që në to shkruan) Se askush nuk e bartë barrën e (mëkatit) nga tjetri. Dhe se njeriut nuk i takon tjetër vetëm se ajo që ka punuar”***.²

Mund të them me përgjegjësi të plotë, se gruaja asnjëherë gjatë historisë njerëzore nuk mori vendin e merituar në raport me burrin, derisa erdhi shpallja e fundit dedikuar mbarë njerëzimit, përmes Muhamedit a.s, i cili proklamoi kondita e ligje të një sistemi të ri jetësor për mbarë njerëzimin. Në veçanti një respekt i madh iu kushtua edhe femrës duke i dhënë të drejta të plota e të barabarta me burrin, deri atëherë të mohuara nga burrat, sistemet e ligjet e një shoqërie të pa organizuar e shkatërruese në raport edhe me gruan. Ai (Muhamedi a.s.) u zgjua me një energji të pa parë duke thirrur në atë se: ***“Pa dyshim, gruaja është e njëjtë, e ngjashme dhe e barabartë me burrin në të drejta dhe detyrime.”***

T’i hedhim një vështrim gjendjes së gruas para ardhjes së Muhamedit a.s. dhe shpalljes së fundit, Kur’anit. Para ardhjes së Muhamedit a.s. dhe komunikimit të shpalljes së fundit, në mbarë botën, femra zotëronte shumë pak të drejta, pavarësisht se ku ajo jetonte dhe çfarë sistemi e ligje ishte e detyruar t’u nënshtrohej. Gratë ishin pre e plotë e padrejtësive të burrave të tyre, kudo që ndodheshin. Ajo shitej dhe blihej si mall tregtar, detyrohej të martohej pa dëshirën e saj, linte

¹ Kur’an, surja El-Huxhurat: 13.

² Kur’an, surja En-Nexhm: 38-39.

trashëgimi, por nuk trashëgonte asgjë, ishte pronë e të tjerëve dhe vetë nuk zotëronte asgjë. Në Indinë e vjetër gruaja nuk zotëronte të drejtën e martesës, të trashëgimisë dhe asnjë të drejte në fushat e tjera, duke u nisur nga konsiderata për prirje të këqija, për karakter të dobët dhe moral të shëmtuar, përshkruhej si një krijesë më e keqe se cikloni, vdekja, helmi e gjarpri. Në Iran, martesë me motrën ishte e lejuar, madje një gjë e tillë edhe nxitej. Në Kinën e vjetër gruaja nuk trajtohej si njeri, madje as emër s'i vihej; gruaja thirrej me numra si njëshi, dyshi, treshi e kështu me radhë, djemtë konsideroheshin të drejtë, ndërsa vajzat jo. Edhe në Angli e Evropë gjendja ishte e njëjtë. Shumë tubime u mbajtën në Mesjetë që të arrihej deri te e vërteta për gruan, nëse ajo i përket gjinisë njerëzore apo është diçka tjetër. Mes shekullit të V-XI, burrat mund t'i shisnin gratë, dhe ajo vazhdimisht ishte parë si "djall". Ajo nuk mund as ta prekte Ungjillin. E gjithë kjo, zgjati deri në kohën e Henrikut të VIII (1509-1547), kur grave iu mundësua leximi i Ungjillit.³

Në Romën dhe Greqinë e vjetër ajo konsiderohej si një mall i shkëmbyeshëm i cili kalonte prej dorës në dorë. Romakët argëtoheshin me zbulimin e torturave ndaj femrës edhe pse ajo nuk kishte bërë asnjë lloj krimi. Torturat ishin prej më të ndryshmeve, si: derdhja e katranit të nxehtë në trup, lidhja e këmbëve për kuaj dhe detyrimi i tyre të shkojnë në kahje të ndryshme, e në këtë mënyrë të qahesh përgjysmë, djegia e tyre në zjarr për së gjalli etj. Në Gadishullin Arabik në kohën e injorancës, ishte po e njëjta situatë, ndoshta edhe më e dhimbshme në raport me gjininë femërore. Para Muhamedit a.s. dhe shpalljes së fundit, gruaja trajtohej si mjet i plotësimit të epsheve të mashkullit, ajo ishte e privuar nga të gjitha të drejtat. Nga pikëpamja materialiste, konsiderohej si barrë, gjersa nga ajo shpirtërore si shkak turpi e poshtërimi. Ligjet e asaj kohe, në këtë pjesë të botës, vajzën e varrosnin për së gjalli. Për këtë gjë flet edhe Kur'an i famëlartë: ***"Dhe kur të pyeten ato vajza të varrosura të gjalla, për çfarë mëkati ato janë mbytur"***.⁴

Gjersa, Islami si sistem fetar në strukturën e ligjeve të tij e ka sistematizuar femrën në të gjitha format qoftë ajo vajzë e vogël, jetime, vajzë e re, grua e re, grua plakë, e shkurorëzuar, grua e vejë, nënë, motër, duke e bërë femrën element kyç të shoqërisë, duke i dhënë vlerën, rëndësinë, autoritetin, kufizimet dhe përgjegjësitë. Islami, i ka kushtuar femrës dhe rolit të saj në shoqëri një kujdes e rëndësi të madhe, e cila i siguron asaj nder, krenari dhe pozitë të lartë në shoqëri. Nga një pozitë

³ Artikulli: Gruaja, struktura më e fortë brenda familjes, Mr. NaimTërnavë.

⁴ Kur'an, surja Et-Tekvir: 8-9.

e nëpërkëmbur, e përbuzur dhe e urryer, nga një grua e cila konsiderohej plaçkë tregu, e cila kishte humbur shpresën për trajtim njerëzor, gruaja, falë dispozitave kur'anore transformohet në një krijesë me vlerë dhe me rëndësi të madhe në shoqëri. Muhamedi a.s. sjell një raport të ri, raport më të dhembshur dhe më mëshirues se asnjëherë më parë ndaj femrës, duke i dhënë vendin e merituar në shoqëri, duke e ngritur atë në pozitën e barabartë me mashkullin, në pozitë që e garanton edhe Kur'ani. Në Kur'anin famëlartë thuhet: **“Kush bën vepër të mirë, qoftë mashkull ose femër, e duke qenë besimtar, Ne do t'i japim atij një jetë të mirë (në këtë botë), e (në botën tjetër) do t'u japim shpërblimin më të mirë për veprat e tyre”**.⁵

Islami garanton se kush bën vepër të mirë, qoftë mashkull apo femër, do të shpërblehet për angazhimet dhe punët e tyre në këtë dhe botën tjetër. Islami na bën me dije se, Allahu xh.sh. nuk e humb mundin e askujt prej nesh, qoftë mashkull apo femër. Burrat dhe gratë, janë të barabartë në çdo obligim që ka urdhëruar Allahu xh.sh., me përjashtim të atyre rasteve që janë specifike për femrat, kur thotë: **“Zoti i tyre iu përgjigj lutjes së tyre (e tha): Unë nuk ia humb mundin asnjërit prej jush, mashkull qoftë apo femër...”**⁶ Nga ana tjetër, Islami urdhëron në dashuri e respekt ndaj gruas, e jo dhunë, urrejtje, sharje të çfarëdo lloji qofshin ato. Mirësjellja me gratë është urtësi e urdhëruar nga i Madhi Zot. Allahu xh.sh. në Kur'anin famëlartë katërmbëdhjetë shekuj më parë, në lidhje me respektin, nderimin e dashurinë mes gruas dhe burrit thotë: **“Dhe nga faktet (e madhërisë së) e Tij është që për të mirën tuaj, Ai krijoi nga vetë lloji juaj palën (gratë), ashtu që të gjeni prehje tek ato dhe në mes jush krijoi dashuri dhe mëshirë. Në këtë ka argumente për njerëzit që mendojnë”**.⁷ Kujdesi i veçantë ndaj gruas, përveç se në Kur'anin famëlartë na paraqitet edhe në thëniet profetike të Muhammedit a.s (në hadithet e Profetit të fundit). Një ndër hadithet më madhështore, është edhe hadithi i Muhammedit a.s. që thotë: **“Më i miri prej jush, është ai që sillet më mirë me gruan e vet”**.

Femrën e shohim si krijesën më të çmuar, të dëlirë, por në të njëjtën kohë edhe më të përvuajtur. Gruaja, përkundër vështirësive të shumta që mban mbi supe, në vazhdimësi përkujdeset për fëmijët, burrin, shtëpinë. Rëndësinë e saj, e shohim në çdo aspekt të jetës, ajo është edhe shkaku që jemi këtu ku jemi, është me ne dhe pranë nesh që

⁵ Kur'an, surja En-Nahl: 97.

⁶ Kur'an, surja Ali Imran: 195.

⁷ Kur'an, surja Er-Rum: 21.

nga momenti kur jemi në brendinë e saj (në mitrën e saj). Gruaja është element, struktura më e fortë brenda familjes, gruaja është ajo e cila gatuan një komb. Allahu xh.sh. e nderoi tërë gjininë femërore përmes Merjemes, nënës së Isait a.s. kur e quajti edhe një nga kaptinat e Kura'nit: “Kaptina Merjem” dhe kaptinën tjetër “Kaptina e grave” (Surja Nisa). E kjo edhe më e ngritë pozitën dhe rolin e femrës në shoqërinë njerëzore, gjithherë duke respektuar fjalët e Allahut dhe thëniet e Muhamedit a.s. Islami i njeh dhe kujdeset për dallimet natyrore mes grave dhe burrave, duke respektuar specifikat e tyre dhe duke iu dhënë vendin e merituar. Femra, sipas Islamit ka të drejtën e arsimimit, të drejtat civile, ato sociale, politike, ekonomike, kulturore, gjithherë duke respektuar rolin që ajo mund ta ketë në shoqëri, dhe dhënien e kontributit në çdo sferë të jetës.

2. TË DREJTAT CIVILE TË GRUAS NË ISLAM

Pasi që feja islame femrës i jep të drejta të ndryshme dhe të shumëllojshme, në vazhdim do të fokusohem në të drejtat e femrës të cilat dalin në pah nga dispozitat kur'anore. Siç cekta edhe më lartë, femra ka të drejta të caktuara. Në këto të drejta hyjnë edhe të drejtat civile. Me të drejtat civile nënkuptojmë të drejtat qytetare, si: e drejta për pronësi, për disponim të pasurisë, e drejta për lidhje të marrëveshjeve, etj. Është e ditur që popujt e vjetër nuk ia kanë pranuar femrës asnjë të drejtë qytetare. Meqë këta popuj konsideronin se mashkulli është pronar i personalitetit të femrës dhe se mund të bëjë me të si të dojë, ishte krejtësisht e natyrshme ta konsideronin robin, gjegjësisht atë që është vartës i tij dhe çdo gjë që posedon, si pronësi e zotëriut. India, Kina dhe barbarët evropianë nuk ia kanë dhënë femrës të drejtën për pronësi dhe trashëgimi.

Shoqëritë e civilizimit modern, një kohë të gjatë i janë përmbajtur rregullit të zotërimit të bashkëshortit ndaj pasurisë dhe fitimit të bashkëshortes, andaj u kanë mohuar të drejtën e disponimit të pasurisë ose lidhjes së marrëveshjeve pa lejen e tyre, madje femra në martesë ka qenë më e kufizuar se vajza. Legjislacioni në Francë, e cila konsiderohet djep i shoqërisë civile, ka përcaktuar që mashkulli, jo vetëm që administron pasurinë e përbashkët të bashkëshortëve, por i përket edhe e drejta të administrojë patundshmëritë personale të gruas. Bashkëshortja, madje, edhe në mungesë të tij, nuk ka të drejtë të shesë asgjë nga pasuria e përbashkët, as ka të drejtën e disponimit të pasurisë së vet pa lejen e tij. Pos kësaj, bashkëshortja, gjithashtu, nuk guxon të pranojë dhuratë

pa lejen e burrit, gjersa ai njëkohësisht ka të drejtë të dhurojë çfarë të dëshirojë nga pasuria e përbashkët, nga shtëpia e saj, madje edhe pasurinë e saj të tundshme. Thënë globalisht, në bazë të ligjit të sotëm francez, bashkëshortja duhet të jetë e bindur, të banojë me të sipas dëshirës së tij, të kërkoj prej tij leje për çdo gjë që dëshiron ta bëjë, pos nëse është akuzuar për ndonjë krim ose delikt. Në këtë rast ajo mund t'i përgjigjet ftesës pa miratimin e tij. Pos kësaj, ajo nuk ka të drejtë të japë, shesë, huazojë, blejë, marrë ose pranojë dhuratë pa lejen e tij (bashkëshortit të saj) me shkrim.⁸

Për dallim nga këto, Islami që është vërtetim i shpalljeve të mëhershme qiellore, e konfirmon pavarësinë e femrës nga mashkulli në të drejtat e ndryshme civile. Kështu, Islami e shpall lirinë e saj të plotë në disponimin e pasurisë së vet pa tutorin, nëse është mentalisht e shëndoshë dhe nëse nuk ekzistojnë arsye për tutorizëm dhe kujdestari. Islami, gjithashtu, shpall që femra i gëzon të gjitha të drejtat materiale që i gëzon edhe mashkulli, si: huazimi, garancia etj. Që mashkulli dhe femra janë të pavarur në kuadër të këtyre të drejtave Allahu xh.sh. në ajetin vijues thotë: ***“Dhe mos lakmoni atë me çka Allahu gradoi disa prej jush. Burrave u takon shpërblimi për atë që bëjnë vet, kurse grave u takon shpërblimi për atë që e bëjnë vet. Dhe kërkon Allahut, nga të mirat e Tij. Allahu, me të vërtetë, ka njohuri për çdo gjë”***.⁹ Duke bërë të ditur se të drejtat e femrës janë të pamohueshme në trashëgimi, njëlloj si edhe të drejtat e mashkullit, Allahu xh.sh. thotë: ***“Meshkujve u takon një pjesë nga ajo që e lënë prindërit dhe të afërmit, por edhe femrave u takon një pjesë nga ajo që e lënë prindërit dhe të afërmit, qoftë ajo pak apo shumë, një pjesë e caktuar”***.¹⁰ Nga ky ajet Kur'anor mund të vërejmë se femrat njëlloj si edhe meshkujt kanë hise në trashëgiminë e prindërve dhe të afërmve. Kjo, e gjitha në kundërshtim me shumë sisteme dhe ligje botërore ku nuk u jepej e drejtë femrave të trashëgojnë asgjë, nga familja e prindërve dhe të afërmve të tyre.

Nga ana tjetër, si e drejtë e veçantë për femrën, e garantuar nga Allahu xh.sh. është e drejta për mehër, e ashtuquajtura dhurata martesore. Kjo dhuratë, caktohet si shpërblim për femrën në kohën e martesës së saj, me qëllim që të realizohet nevoja e saj e natyrshme për posedim dhe pasuri. Allahu xh.sh. në Kur'anin famëlartë thotë: ***“Dhe me bujari***

⁸ Femra midis tiranisë së sistemit perëndimor dhe mëshirës së ligjit hyjnor, Muhammed Seid Ramadan el-Buti, f. 55.

⁹ Kur'an, surja En-Nisa, 32.

¹⁰ Kur'an, surja En-Nisa, 7.

*u jepni grave, dhuratën e tyre të martesës...*¹¹ Automatikisht, kur femra, e cila martohet fiton dhuratën e martesës, ajo e ka në posedim atë, dhe askush nuk lejohet, sipas rregullave kur'anore, ta mbizotërojë atë dhuratë. Në Islam i ndalohet mashkullit, qoftë ai babai, xhaxhai, gjyshi, vëllai, bashkëshorti apo dikush tjetër, të përvetësojë çka do qoftë nga dhurata e saj martesore, pos me lejen e saj, prandaj menjëherë pas fjalisë së parë nga ajeti i cituar pak më parë, Allahu xh.sh. thotë: ***“... e nëse ato me dëshirën e tyre u falin diçka, atëherë gëzojeni atë me mirësi dhe kënaqësi.”***¹² I Lartmadhëruari, Allahu xh.sh., kujdeset për këtë të drejtë dhe vërtetimin e saj, dhe paralajmëron atë se, shumë meshkuj që kanë qenë përgjegjës mbi femrat, qoftë ai babai, vëllai apo bashkëshorti, e kanë keqpërdorur kujdestarinë ndaj tyre në periudhën paraislame, në mënyrë që, ata pa pyetur fare mendimin e gruas ndaj të cilës kanë qenë përgjegjës, kanë vendosur për ardhmërinë e saj. Madje, ka pasur shumë raste, kur edhe ua kanë ndaluar martesën, me qëllim që të marrin në duart e tyre të drejtat me të cilat Allahu xh.sh., pikërisht atë e ka nderuar. Zakonisht, kjo ndodhte, kur femra e vejë, të cilës i ka vdekur bashkëshorti, nuk kishte familje nga ana e bashkëshortit dhe asaj i ngelej e tërë pasuria dhe tani kujdestarë të saj ngeleshin babai ose vëllai. Ata e keqpërdornin kujdestarinë dhe ia ndalonin asaj të martohej sërish, me qëllim që ta përvetësonin pasurinë e saj. Këto dredhi, Allahu xh.sh. i ndaloi në ajetin vijues: ***“O besimtarë, u është ndaluar të trashëgoni gratë si gjësende, jashtë dëshirës së tyre.”***¹³

Më pastaj, Allahu xh.sh. në detaje të hollësishme mbron autoritetin dhe vlerën e femrës së martuar. Allahu xh.sh., paralajmëron për situatat, kur bashkëshorti është i martuar, dhe më nuk e dëshiron gruan pranë vetes së tij, por të cilës i mbetet e drejta për pranimin e mehrit. Dhe, pikërisht, ky mashkull, me qëllim që gruaja të heqë dorë nga mehri, fillon dhe sillet keq me të, duke e bërë që ajo të heq dorë nga mehri vetëm e vetëm që të shpëtojë nga maltretimet e tij. Për këto situata, që sigurisht janë të shumta në shoqërinë tonë, na flet Allahu xh.sh., në Kur'anin famëlartë, ku thotë: ***“... dhe as t'u shkaktoni vështirësi, me qëllim të përvetësimit nga ajo që u keni dhuruar, përveç nëse bëjnë mëkat të hapur. Jetoni mirë me to! Në qoftë se, ato nuk u***

¹¹ Kur'an, surja En-Nisa: 4.

¹² Kur'an, surja En-Nisa: 4.

¹³ Kur'an, surja En-Nisa: 19.

*pëlqejnë aq shumë, duroni, sepse është e mundur që juve diçka të mos u pëlqejë, por që Allahu në atë do t'ju sjell shumë të mira.*¹⁴

Pas kësaj Allahu xh.sh. jep shpjegim i cili konfirmon këtë të drejtë të gruas dhe tërheq vërejtjen për çdo dredhi ose padrejtësi ndaj saj, andaj në vijim thotë: *“Në qoftë se, ju dëshironi të ndërtoni gruan, duke e lëshuar njëren për të marrë tjetren, ndërsa njëres i keni dhënë shumë pasuri, mos merrni nga ajo asgjë. A do të merrnit ju, duke bërë shpifje dhe gabime sheshazi?”*¹⁵ *“S’i do të merrni ju nga ajo dhuratë, kur ju keni jetuar me njëri-tjetrin dhe kur ato kanë marrë prej jush betim të fortë?”*¹⁶ Në këto dy ajete, vjen në shprehje shenjtëria e martesës dhe lidhja e fortë mes çiftit bashkëshortor. Pikërisht, sepse gruaja kur vendos të martohet merr besë të fortë nga ana e bashkëshortit të saj dhe po qe se kjo besë thyhet (duke u nëpërkëmbur premtimi i dhënë), gruas i takon dhurata e martesës. Nëpërmjet këtyre ajeteve, Allahu xh.sh. thërrret në mosmarrjen e dhuratës së martesës nga ana e bashkëshortit kundrejt bashkëshortes së saj.

Përveç këtyre të drejtave që u cekën më lart, një nga shembujt e pavarësisë së femrës në raport me mashkullin në ato të drejta që i gëzon, është e drejta të cilën Ligjvënësi, Allahu xh.sh., ia ka dhënë asaj, e ajo është e drejta e kujdestarit (prindit, vëllait etj.), që ta martojë atë, siç i ka dhënë asaj të drejtë që ta pranojë atë martesë nëse i pëlqen, apo ta refuzojë atë. Islami, nuk i lejon kujdestarët e grave që t’i martojnë bijat, motrat apo gratë tjera pa miratimin e tyre. Kjo ka qenë një padrejtësi e ushtruar para Islamit, madje kjo lloj martese ndodh së tepërmi edhe sot në shoqëri, ku prindërit detyrojnë vajzat e tyre të martohen me njerëz që ato nuk i duan.¹⁷

Një tjetër bazament ku vjen në pah barazia e mashkullit dhe femrës është e drejta për pagë të njëjtë, në punë të njëjtë. Kjo për arsye se, e drejta për pagesë është rezultat i kryerjes së punës për të cilën është paraparë një pagë e caktuar. Nga dispozitat e njohura në Sheriatin Islam, hyn edhe dispozita që pagesa ose mëditja realizohet në bazë të punës dhe kualitetit të saj, dhe jo në bazë të punëtorit nëse është mashkull ose femër.

Kur punëdhënësi obligohet për një mëditje të caktuar ndaj atij që ia kryen punën e kërkuar, personi i cili e kryen meriton mëditje ose page

¹⁴ Kur’an, surja En-Nisa: 19.

¹⁵ Kur’an, surja En-Nisa: 20.

¹⁶ Kur’an, surja En-Nisa: 21.

¹⁷ Të drejtat e gruas në Islam, Muhamed Rashid Rida, f. 32.

në tërësi, me vet faktin që puna është kryer në tërësi, pavarësisht llojin e punëtorit. Nga kjo përjashtohen vetëm kontratat e posaçme që lidhen me pajtim të dyanshëm të palëve të interesuara. Me gjasë, shumëkujt nuk i është e ditur që në Sheriat kjo quhet e drejtë e mbrojtjes ose e drejtë e garancisë së personave. Lidhur me këtë të drejtë Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë si vijon: *“Mbrojtja e Allahut është një, me të i mbron ata më të ulëtit ndër njerëzit, kurse besimtarët janë mbrojtje për njëri-tjetrin, krahas njerëzve të tjerë.”*¹⁸

Mbrojtja e Allahut është një, nënkupton se mbrojtja të cilën Allahu xh.sh. ia ka dhënë robërve të Vet dhe e cila paraqet bazën nga e cila dalin të drejtat si: e drejta e mbrojtjes, e drejta e garantimit dhe e drejta e kujdestarisë ndaj të tjerëve, në raport me të gjithë ata, është një, pa dallim mashkull apo femër. Secili prej tyre ka të drejtë për mbrojtje të pamohueshme, ashtu që mund ta mbrojë cilindo nga njerëzit dhe të pranojë cilin të dojë në mbrojtje. Femra ka të drejtë të plotë, siç e ka edhe mashkulli, të marrë në mbrojtje cilin të dojë. As sundimtari, as gjykatësi, as askush tjetër nuk ka të drejtë, ta thyejë mbrojtjen e saj.

Me rëndësi të veçantë është edhe fokusimi tek ajeti kur’anor që do të vijojë. Allahu xh.sh. thotë: ***“Besimtarët dhe besimtare të mbrojtës të njëri-tjetrit: kërkojnë të kryhen vepra të mira, kurse të këqijat i ndalojnë, falin namazin, japin zeqatin, dhe i përulën Allahut dhe Pejgamberit të Tij. Të tillët janë ata, që do t’i mëshirojë Allahu. Se, Allahu vërtetë është i Plotfuqishëm dhe i Gjithëdijsëm”***.¹⁹ Ky ajeti kur’anor konfirmon atë që quhet “mbrojtje reciproke” në mes mashkullit dhe femrës në të gjitha sferat e jetës. Kjo nuk mund të realizohet përderisa nuk realizohen të drejtat civile tek të dyja gjinitë. Sado që, në mënyrë studioze i qasemi shqyrtimit të legjislacionit dhe ligjeve të vëna nga njerëzit, qoftë në të kaluarën apo në kohën moderne, asnjëherë nuk do të gjejmë diçka të ngjashme si ajo e shpallur në Kur’an. Domethënë, asnjëherë nuk do të hasim në institutin “mbrojtje reciproke” në mes mashkullit dhe femrës. Këtij principi i kthehen të gjitha të drejtat e nxjerra që bëjnë pjesë në të drejtën civile të mashkullit dhe femrës. Nga kjo që u përmend mund të vërejmë se Kur’ani famë-lartë është burim i të drejtave civile në masë të njëjtë për mashkullin dhe për femrën.

---

¹⁸ Ky është pasus nga Dokumenti, të cilin Muhamedi s.a.v.s. e kishte diktuar pas hixhretit në Medinë duke rregulluar me këtë raportet si në mes vetë muslimanëve ashtu edhe në mes muslimanëve dhe hebrejve. Dokumentin e transmeton Imam Ahmedi në Musnedin e vet.

¹⁹ Kur’an, surja Et-Teube: 69.

CONCLUSION

Women in Islam are thought to be subjugated, degraded, oppressed – but are they really? Are millions of Muslims simply that oppressive or are these misconceptions fabricated by a biased media? *“And for women are rights over men, similar to those of men over women.”* (Qur’an 2:228). Over fourteen hundred years ago, Islam gave women rights that women in the West have only recently begun to enjoy. In the 1930’s, Annie Besant observed, *“It is only in the last twenty years that Christian England has recognised the right of woman to property, while Islam has allowed this right from all times. It is a slander to say that Islam preaches that women have no souls.”* (The Life and Teachings of Mohammed, 1932). Men and women all descended from a single person – the Prophet Adam (peace be upon him). Islam does not accept for either of them anything but justice and kind treatment.

Equal Reward & Equal Accountability

Men and women worship Allah in the same way, meaning they worship the same God (Allah), perform the same acts of worship, follow the same scripture, and hold the same beliefs. Allah judges all human beings fairly and equitably. Allah emphasises the just treatment and reward due to both men and women in many verses of the Qur’an: *“Allah has promised to the believers, men and women, gardens under which rivers flow, to dwell therein, and beautiful mansions in gardens of everlasting bliss.”* (Qur’an 9:72). *“Never will I allow the loss of the work of any worker amongst you, male or female; you are of one another.”* (Qur’an 3:195). These verses show that reward is dependent upon one’s actions and not one’s gender. Gender does not play any part in how a person is rewarded and judged. If we compare Islam to other religions, we see that it offers justice between the sexes. For example, Islam dismisses the idea that Eve is more to blame than Adam for eating from the forbidden tree. According to Islam, Adam and Eve both sinned, they both repented and God forgave them both.

Equal Right to Knowledge

Both men and women are equally encouraged to seek knowledge. The Prophet (peace be upon him) said, *“Education is compulsory for every Muslim.”* Also, great female Muslim Scholars existed at and around the time of the Prophet (peace be upon him). Some were from

his family and others were his companions or their daughters. Prominent amongst them was Aisha, the wife of the Prophet (peace be upon him) through whom a quarter of the Islamic law has been transmitted. Other females were great scholars of jurisprudence and had famous male scholars as their students.

Equal yet Different

While men and women have equal rights as a general principle, the specific rights and responsibilities granted to them are not identical. Men and women have complementary rights and responsibilities. Aside from external and internal anatomical differences, scientists know there are many other subtle differences in the way the brains of men and women process language, information and emotion, just to mention a few. A socio-biology expert, Edward O. Wilson of Harvard University, said that females tend to be higher than males in verbal skills, empathy and social skills, among other things, while men tend to be higher in independence, dominance, spatial and mathematical skills, rank-related aggression, and other characteristics. It would be foolish to treat both genders the same and to ignore their differences. Islam teaches that men and women have complementary, yet different, roles because it is best suited to their nature. God says: *“And the male is not like the female.”* (Qur’an 3:36). *“Does not the One who created, know? And He is the Most Kind, the All Aware.”* (Qur’an 67:14).

So in general, before Islam, women were considered shameful, female children were buried alive, prostitution was rampant, divorce was only in the hands of the husband, inheritance was only for the strong, and oppression was widespread. Islam came and abolished these practices. Even now, in “developed countries”, women are not granted respect, dignity and honour, let alone equal pay for equal work. Islam, however, regards women as precious and valuable, not to be disrespected or disgraced. The mistreatment of women in some Middle-Eastern countries or Muslim families is due to cultural factors that some Muslims wrongly follow, not because of Islam. Why would many women around the world willingly enter Islam if it is an oppressive religion? We end with the words of our Lord and your Lord, the Creator and Sustainer of all men and women: *“Surely the men who submit and the women who submit, and the believing men and the believing women, and the obedient men and the obedient women, and the truthful men and the truthful women, and the patient men and the patient women,*

and the humble men and the humble women... Allah has prepared for them forgiveness and a great reward. "Qur'an 33:35

Literatura e shfrytëzuar

- Ajete Kur'anore nga suret në vijim:
- Surja Et-Tekvir (8-9);
- Surja En-Nahl (97);
- Surja Ali Imran (195);
- Surja El-Huxhurat (13);
- Surja En-Nexhm(13);
- Surja Er-Rum(21);
- Surja Nisa (4,7,19,20,12,32) dhe
- Surja Et-Teube (69).
- Gruaja, struktura më e fortë brenda familjes- Mr. Naim Tërnav.
- Femra midis tiranisë së sistemit perëndimor dhe mëshirës së ligjit Hyjnor – Muhamed Seid Ramadan El – Buti.
- Të drejtat e gruas në Islam – Muhamed Rashid Rida